

Varhaiskasvatysyksikkö / toimipiste Vy Lassi-Niitty/ Pk Lassi	Toimintakausi 2019-2020
Osoite Vaakakuja 3, 00440 HELSINKI	
Puhelin 09 310 29327	Sähköpostiosoite pk.lassi@hel.fi
Päivämäärä jolloin esiopetuksen toimintasuunnitelma on käsitelty ja hyväksytty 31.10.2019	Varhaiskasvatuksen aluepäällikön allekirjoitus ja nimenselvennys 4.11.19 Keijo Räikkönen

<p>Oppimisympäristön ja pedagogisen toiminnan kuvaus (ryhmät, esiopetuksessa olevien lasten määrä, tilat, pedagogiset tai toiminnalliset ratkaisut ja painotukset)</p> <p>Pk Lassin esiopetusryhmässä, Käpykolossa on kaksi ryhmää. Muksuissa esiopetusikäisiä on 12, Skideissä 11. Lisäksi ryhmässä on 5-vuotiaita lapsia 4. Esiopetus alkaa aamulla 8.30, jolloin toinen ryhmä aloittaa ulkona toimien, toinen ryhmä sisällä työskennellen. Tilojen vaihto tapahtuu toiminnasta riippuen joustavasti noin klo 9.45. Toiminta sisällä alkaa kokoontumisella, josta jakaudutaan pienempiin ryhmiin toiminnan/tehtävän mukaan. Ruokailemme yhdessä 11.30, jonka jälkeen kokoontumme yhteen keskustellen, leikkien ja toimintaa yhdessä arvioiden ja suunnitellen. Esiopetus päättyy 12.30.</p> <p>Käpykolossa toiminta-ajatuksena on ilmiöpohjainen oppiminen. Oppimisen alueet nivoutuvat toisiinsa, kun lapsia kiinnostavaa ilmiötä tutkitaan eri tavoin. Harjoittelemme laaja-alaista osaamista sekä TVT- ja monilukutaitoa osana ilmiön tutkimista. Esiopetuksen arjessa opettelemme työskentelytaitoja, hyviä tapoja, tunteiden ilmaisemista, yhteistyötaitoja sekä toisten huomioimista. Lasten osallisuus näkyy ilona ja ylpeytenä omien taitojen kehittyessä, yhdessä toimimisen riemuna, vastuullisuuteen kasvamisena sekä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisääntymisenä. Lasten vahvuudet tunnustetaan, niistä keskustellaan ja niitä hyödynnetään oppimisen voimavaroina.</p> <p>Käpykolon toimintakulttuuri on aktiivinen ja myönteinen. Jokainen lapsi on arvokas sellaisena kuin on ja jokaisella on oikeus tulla hyväksytyksi ja kuulluksi. Osallistumme Kaikille sopiva varhaiskasvatus -hankkeeseen, jonka myötä panostamme inklusioon - kaikkien osallisuuteen, kokemukseen joukkoon kuulumisesta sekä yhteistyöhön lähikoulun kanssa. Sosiogrammia käytetään työvälineenä vertaissuhteiden kartoittamisessa. Tänä toimintakautena keskitymme leikkiä hyödyntäen vahvistamaan lasten sosiaalisia taitoja. Lisäksi leikkiessä opitaan toisen kuuntelemista ja huomioon ottamista sekä oman mielipiteen ilmaisua. Sosiaalisia taitoja opitaan, kun aikuinen osallistuu lasten leikkeihin vuorovaikutusta tukien ja lapsia leikkiin sitouttaen.</p> <p>Esiopetusryhmän oppimisympäristö on monipuolinen, strukturoitu ja aktiivinen. Leikkialueet ja tavarat on merkitty kuvin ja tekstein. Päiväjärjestys ja viikko-ohjelma ovat esillä kuvin. Tilojen suunnitelmallinen käyttö lisää varsinkin leikkien pitkäkestoisuutta ja työrauhaa. Oppimisympäristön kehittäminen on jatkuva prosessi. Vuoden aikana ilmiöt ja erilaiset projektit näkyvät oppimisympäristössä ja tuovat mukanaan uusia leikkejä ja leikkialueita lasten kiinnostuksen mukaan. Ryhmässä toimiessaan lapset oppivat huolehtimaan yhteisistä tavaroista ja tiloista.</p> <p>Yhteistyökumppaneita: Helsingin kirjastot, Kanneltalo, Lasten liikennekaupunki, seurakunta, Terhokoti sekä kaupungin muut kulttuuri- ja liikuntapalvelut.</p> <p>Päiväkodin yhteiset AHAA –viikot syksyllä kuuluvat myös esiopetustoimintaan. Kahden viikon aikana paneudumme yhdessä sovittuun oppimiskokonaisuuteen intensiivisesti yhdessä muiden Lassin lasten kanssa. Keväälle on suunniteltu myös päiväkodin yhteiset ilmiöviikot.</p>
--

Laaja-alainen osaaminen

(mitä toimipistekohtaisia asioita ja toteuttamisen tapoja, miten lapset osallistuvat ja vaikuttavat toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun?)

Kannustamme lapsia innovatiiviseen ajatteluun ja ongelmanratkaisuun. Vastauksia ei aina anneta valmiina, vaan pysähdytään yhdessä miettimään ja rohkaistaan lasta kertomaan, miten itse asian ajattelee. Lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun omilla ideoillaan ja mielipiteillään. Tavoitteena on, että lapset oppisivat esiopetusvuoden aikana ottamaan enemmän vastuuta omasta toiminnastaan (esim. annetun tehtävän muistaminen, säänmukainen pukeutuminen). Lasten kokemuksia ja mielipiteitä kuullaan ja dokumentoidaan päivittäisissä keskusteluissa (esim. päivän ja viikon kivoin juttu). Lastenkokouksissa lapset ehdottavat, ideoivat ja päättävät sovitusta ryhmän asioista (esim. säännöt, juhlat, leikkiympäristöt). Arjen toiminnassa tiloja käytetään monipuolisesti sen mukaan, mitä leikkejä lapset valitsevat ja millaiseksi leikit muodostuvat.

Mediakasvatuksessa opettelemme vastuullista medialukutaitoa ja harjoittelempa teknologian käyttöä. Yhdessä opetellaan tiedon etsimistä sekä turvallista ja vastuullista median käyttöä. Lapset saavat kokemuksen teknologian hyödyntämisestä oman tuotoksen tekemisessä.

Oppimiskokonaisuudet, teemat, projektit

Toimintaamme ohjaa ilmiöpohjainen oppiminen. Työskentely perustuu lasten osallisuudelle ja antaa lapselle mahdollisuuden vaikuttaa omaan oppimiseensa. Ilmiöpohjaisen oppimisen myötä lapsi saa valmiuksia elinikäiseen oppimiseen, oppii hankkimaan itse tietoa ja myös kyseenalaistamaan oppimaansa.

Lapset valitsevat yhdessä heitä kiinnostavan aiheen. Sen tutkiminen etenee lasten havaintojen, kysymysten ja keskustelun kautta. Aihe muovautuu ja muuttuu esiopetusvuoden aikana, jolloin lopputulos ei ole tiedossa etukäteen. Esiopetukselle asetetut yhteiset tavoitteet ovat "Ilmaisun monet muodot", "Kielen rikas maailma ja vuorovaikutus", "Minä ja meidän yhteisömme", "Tutkin ja toimin ympäristössäni" sekä "Kasvan ja kehityn". Nämä yhdistyvät ja toteutuvat ilmiöpohjaisessa oppimisessä. Hyödynnämme monipuolisesti lähiympäristöä ja pääkaupunkiseutua. Ryhmä työstää yhdessä käsittekarttaa, johon dokumentoidaan lasten havaintoja ja yhdessä opittua. Varhaiskasvatuksenopettajat huolehtivat toiminnan monipuolisuudesta ja eri oppimiskokonaisuuksien tavoitteiden toteutumisesta. Havainnoimme lasten kiinnostuksenkohteita ja tartumme lasten kysymyksiin, ideoihin ja ehdotuksiin.

Toiminnan dokumentointi ja arviointi

Toimintaa dokumentoidaan digikameran, tabletin, digikehyksen ja aikuisten tietokoneen avulla. Lapsilla on mahdollisuus käyttää kameraa heitä kiinnostavien kohteiden tallentamiseen. Lasten omiin esiopetuskansioihin dokumentoidaan lasten kanssa lasten oppimista. Kansioihin kerätään lasten omia tehtäviä ja piirustuksia, koosteet vuoden tärkeistä tapahtumista ja retkistä sekä lasten itsearviointeja. Itsearviointi tapahtuu keskustelemalla, haastatteleamalla tai arviointitehtävien avulla. Kuvia ryhmän toiminnasta on esillä digikehyksessä ja ryhmätilojen seinillä. Havaintoja lapsista ja toiminnasta kirjataan ylös ja käydään läpi viikottain, jotta havaintoja voidaan hyödyntää toiminnan arvioinnissa.

Tammikuussa arvioidaan ryhmäkohtaisesti päiväkodin johtajan kanssa toimintasuunnitelman toteutumista ja esiopetuksen loppuvaiheessa 2020 tehdään koko toimintakauden arviointi.

Huoltajien osallisuus

Vanhempien kanssa keskustellaan päivittäin lapsen päivän kuulumisista. Yhteistyö on avointa ja kunnioittavaa. Vanhemmille lähetetään viikoittain sähköpostia, jossa kerrotaan kuluneen viikon tapahtumista ja lapsille tärkeistä hetkistä. Kirjeessä tuodaan näkyväksi toiminnan pedagogiikkaa. Samalla vanhemmille lähetetään seuraavan viikon alustava ohjelma sekä muut tarpeelliset tiedotusasiat. Viikko-ohjelma on näkyvässä myös eteisessä.

Esiopettajien johdolla teemme jokaiselle lapselle yhdessä lapsen ja vanhempien kanssa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman (leops). Keskustelussa käydään läpi lapsen ja vanhempien ajatuksia ja odotuksia esiopetusvuodelle. Vanhemmat saavat tuoda esiin omaa asiantuntijuuttaan lapsen vanhempina muun muassa lapsen kiinnostuksenkohteista ja vahvuuksista keskusteltaessa. Keskustelussa kuunnellaan myös lapsesta esiopetuksessa videoitu haastattelu, jossa lapsi kertoo ajatuksiaan ja mielipiteitään.

Tulevien esioppilaiden vanhemmille järjestettiin tutustumispäivä ennen toimintakauden alkua, jossa käytiin läpi esiopetuksen keskeisiä sisältöjä ja käytännön asioita. Vanhempainillassa 26.9.2019 keskusteltiin Kahoot! -visailun avulla ryhmän toiminnasta ja lasten kiinnostuksenkohteista. Vanhemmat pääsivät tutustumaan erilaisiin rakentelutarjoihin ja kirjoittamaan kannustavat kirjeet lapsilleen. Kannustamme vanhempia osallistumaan, ideoimaan ja arvioimaan toimintaa läpi vuoden sekä päivittäisten kohtaamisten että sähköpostiviestinnän yhteydessä.

Koulun ja vanhempien yhteinen vanhempainilta on tammikuussa 2020. Esiopetusryhmä kerää vanhempien kysymyksiä koulun alkuun liittyen keväällä 2020 ja toimittaa ne koulun rehtorille huhtikuussa toukokuun tutustumispäivää varten.

Lassissa toimii vanhempainyhdistys, joka haluaa edistää vanhempien ja päiväkodin välistä yhteistoimintaa.

Yhteisöllinen oppilashuolto

(opetusryhmien hyvinvointi, kiusaamisen ehkäisy, sukupuolten tasa-arvo)

Jokainen lapsi saa kokea olevansa tärkeä osa ryhmää omana itsenään. Ryhmän ilmapiiri on salliva ja harjoitteleme yhdessä tunteiden tunnistamista, näyttämistä ja sanoittamista. Yhteenkuuluvuuden tunnetta vahvistetaan yhteisten, positiivisten kokemusten myötä.

Riita- ja kiusaamistilanteissa aikuinen puuttuu aina tapahtumiin. Näissä tilanteissa mietimme miten ne olisi voitu välttää ja miten tällaisissa tilanteissa tulisi toimia. Jokaisen lapsen näkemys tilanteesta kuullaan neutraalisti. Lapsille tehdään selväksi, että aikuiset eivät hyväksy tönimistä, lyömistä, toisten pomottamista, leikeissä yksin jättämistä jne. Ryhmän aikuiset ovat kuulolla ja läsnä havaitakseen pienetkin kiusaamiseen liittyvät tekijät. Lapsia ja heidän vanhempiaan rohkaistaan ottamaan vaikealtakin tuntuvat asiat puheeksi.

Lasten kanssa keskustellaan toimintakauden alusta lähtien toisten huomioonottamisesta. Lapset miettivät yhdessä ryhmälle säännöt, joihin kaikki sitoutuvat. Yhteiset säännöt ovat esillä muistuttamassa sopimuksistamme myös valokuvin. Lapset leikkivät ja toimivat erilaisissa ryhmissä tutustuakseen toisiinsa mahdollisimman hyvin. Aikuisen ohjaamana leikimme myös koko ryhmän leikkejä, joissa harjoitteleme yhdessä toimimista ja kontaktin ottamista. Tunne- ja sosiaalisia taitoja opitaan Vahvuus -variksen kanssa, joka vieraillee ryhmässä viikottain. Draamatyöskentelyn avulla tutustumme Vahvuus-variksen kanssa erilaisiin luonteenvahvuuksiin ja harjoitteleme itsesääätelyä, vahvuuksien tunnistamista sekä erilaisuuden ymmärtämistä. Draaman lisäksi hyödynnämme aiheen käsittelyssä mm. vuorovaikutusleikkejä, kuvakirjoja ja musiikkia.

<p>Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten suomi toisena kielenä opetuksen järjestelyt ja äidinkielen tuki</p> <p>Lasten suomenkielen kehityksen tukeminen tapahtuu osana arjen tilanteita: ryhmän aikuiset puhuvat selkeää, hyvää suomen kieltä ja käyttävät puheen tukena ilmeitä, eleitä sekä tarvittaessa kuvia. Havainnoimme ja dokumentoimme eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten kielenkehitystä jatkuvasti. Yhteistyössä S2 -varhaiskasvatuksen opettajan kanssa kehitämme suomenkielen oppimista tukevia käytäntöjä ja suunnittelemme, miten tukea kunkin lapsen yksilöllistä kielen kehitystä.</p> <p>Oppimisympäristö on kuvitettu ja päiväjärjestys on strukturoitu, jolloin lapsen on helpompi ennakoida ja hahmottaa päivän kulkua. Ohjeet annetaan osissa ja varmistetaan, että lapsi on ymmärtänyt ne. Toiminnan eriyttäminen lapsen kielitaidon mukaan sekä pienryhmätoiminta pelaten tai kirjaa lukien ovat oivia tilaisuuksia kielellisten valmiuksien vahvistamiseen. Lasten erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat näkyvät oppimisympäristössä esimerkiksi kuvin ja tekstein. Aikuiset tukevat lapsen pääsyä osaksi ryhmää ohjaamalla lasten leikkivalintoja ja havainnoimalla leikin kulkua. Aikuiset havainnoivat ja osallistuvat leikkiin, jolloin aikuinen voi sanoittaa ja rikastuttaa kieltä ja leikkitaitoja.</p> <p>Vanhempien kanssa keskustellaan päivän tapahtumista ja käsitellyistä aiheista, jolloin he voivat käydä lapsen kanssa läpi aiheita/ käsitteitä myös omalla äidinkielellään. Vanhempia kannustetaan käyttämään omaa äidinkieltään lapsen kanssa ja vahvistamaan sitä kotona. Perheen tekemiä kielivalintoja kunnioitetaan. Myös esiopetuksessa tuodaan lapsen kielellistä osaamista esiin.</p>	
<p>Perusopetuksen valmistavan opetuksen järjestelyt esiopetuksessa</p> <p>Ryhmässä toteutetaan valmistavaa opetusta lasten yksilölliset tarpeet huomioiden. Valmistavan opetuksen oppilaat saavat tarvitsemansa avun ja tuen tehtävien tekemiseen, tarvittaessa tehtäviä eriytetään. Valmistava opetus toteutuu kielellisesti tuetuissa tehtävähetkissä, ohjatuissa leikkitalanteissa, toimintatuokioissa sekä arjen siirtymä- ja ruokailutilanteissa. Valmistavan opetuksen oppilailla on omat vihkot sekä valokuvia toiminnasta viestinnän tukea, jotta vanhemmat pääsevät osalliseksi lapsensa esiopetusta ja valmistavaa opetusta.</p>	
<p>Yleistä, tehostettua ja erityistä tukea saavien lasten esiopetuksen järjestelyt</p> <p>Esiopettaja arvioi kunkin lapsen tuen tarpeen ja huolehtii, että lapsi saa tarvitsemansa tuen kaikissa esiopetustilanteissa. Useimmiten lapset tarvitsevat yleistä tukea jollakin kehityksen osa-alueella. Yleinen tuki rakennetaan vuorovaikutuksessa lapsen, huoltajien sekä tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukimuotoina voivat olla esimerkiksi pienryhmätyöskentely, kuvien käyttö, helpotetut tehtävät, opittavan asian toisto tai toinen avustava aikuinen.</p> <p>Tehostettua tukea annetaan silloin kun yleinen tuki ei riitä. Sen avulla tuetaan suunnitelmallisesti lapsen kasvua ja oppimista hänen vahvuuksiaan hyödyntäen. Tavoitteena on yksilöllistä esiopetusta eriyttämällä, toiminnan sisältöjä muuttamalla, perustaitoja harjaannuttamalla ja lapsen itsetuntoa vahvistamalla. Lasten tuen tarpeet huomioidaan myös ryhmien muodostamisessa. Sovitut tukitoimet kirjataan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan ja niitä arvioidaan esiopetusvuoden aikana. Tuen tarpeen arviointia tehdään yhteistyössä huoltajien ja eri yhteistyötahojen kanssa. Tänä toimintakautena ryhmän käytössä on erityisavustaja.</p> <p>Eriytynyt tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalle lapselle. Kun lapselle on tehty erityisen tuen päätös, annetaan hänelle erityisopetusta HOJKSin suunnitelman mukaisesti. Huoltajille kerrotaan poikkeavaan koulun aloitukseen liittyvistä asioista ja kuulemismenettelyistä.</p> <ul style="list-style-type: none"> - yksilölliset tehostetun ja erityisen tuen suunnitelmat kirjataan lapsikohtaisiin suunnitelmiin. - moniammatilliseen arviointikeskusteluun osallistuvat päiväkodin johtaja, varhaiskasvatuksen opettaja, kiertävä varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä tarvittaessa suomi toisena kielenä –opettaja, neuvolan terveydenhoitaja tai muu asiantuntija 	
<p>Moniammatillinen arviointikeskustelu (keskusteluun osallistuvat päiväkodin johtaja, varhaiskasvatuksen opettaja, kiertävä varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja tarvittaessa suomi toisena kielenä -opettaja, neuvolan terveydenhoitaja tai muu asiantuntija)</p> <p>Kiertävä veo, pk johtaja Pia peltoniemi, vot Rita Saares ja Tanja Myllyoja S2-opettaja Minna Lehtivuori-Ahonen 22.8. & 21.10. Psykologi Karri Villanen 9.10.2019</p>	<p>Keskustelun päivämäärä 6.9.2019</p>
<p>Esiopetuksen ja perusopetuksen välinen yhteistyö (Yhdessä oppimisen suunnitelma) Liite</p>	<p>Suunnitelman päivämäärä 16.10.2019</p>

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta ja muut yhteistyötahot

suomi toisena kielenä- varhaiskasvatuksen opettaja, kiertävä varhaiskasvatuksen erityisopettaja, neuvola, lastensuojelu, esiopetuksen kuraattori, esiopetuksen psykologi, lähikoulu, puhe- ja toimintaterapeutit ja lähipäiväkodit